

Holger Drachmann

10. oktober 1846 • 14. januar 1908

Holger Drachmann blev født i København i 1846. Han voksede op i en stor børneflokk - faderen var gift 2 gange - og Holger viste sig fra starten at være en noget urolig sjæl.

Det kneb gevaldigt at få tid til lektierne, for Holger ville hellere tegne og digte, men han fik da taget sin eksamen og kastede sig med stor appetit ud i studentlivet. Et år senere - 1866 - blev han optaget på Kunstakademiet, hvor han uddannede sig til marinemaler, bl.a. med C.F. Sørensen (1818-1879) som lærer. Samme år tog han på sin første udenlandsrejse. Han skulle rekreere sig efter en alvorlig forkølelse, og rejsen førte ham først til Skotland og senere til Sicilien.

Hjemme igen slog han sig ned på Bornholm som gæst hos maleren Kr. Zahrtmann (1843-1917). En lang række malerier fra disse år vidner om hans store flid på klippeøen. Han mødte også kancelliråd Erichsens datter Vilhelmine, som var Bornholms skønhed.

De flyttede til København, hvor Drachmann debuterede på Forårsudstillingen i 1869. Samtidig begyndte han at skrive kunstanmeldelser, og det var under et ophold i London i 1871 at han for alvor fandt ud af, at skriveriet også kunne kaste penge af sig.

Han blev gift med Vilhelmine og hans berømte digt, Engleske Socialister, blev trykt i "Nyt Dansk Maa-nedsskrift". I 1872 udkom hans første bog, Med kul og kridt, en samling prosaskitser hovedsagelig med motiver fra hans rejser.

Det blev starten på et uhyre omfattende forfatterskab, der rummer digte og fortællinger, kunstkritik og journalistik, dramatiske værker og oversættelser. Hans samlede produktion omfatter over 50 bind foruden en mængde avis- og tidsskriftbidrag, som ikke er blevet optrykt.

I foråret 1872 besøgte han sammen med den norske maler Frits Thaulow Skagen, hvor de drak strandings-

vin på Brøndums Hotel, og fra dette år daterer man kunstnerkolonien i det nordjyske fiskerleje. Han vendte med mellemrum tilbage til Skagen, inden han for alvor slog sig ned i byen i 1902.

På Skagen - denne vort fødelands ørken - findes ingen skove, ingen marker, ingen enge. Her findes knap i flere miles omkreds et hus, der kunne tyde hen på menneskelig virksomhed og lønnen for menneskelig stræben. Her er sand, atter sand, intet uden sand. Og så er her himlen med de store drivende skyer og endelig havet, Kattegats blinkende bråd på den ene side og

Vesterhavets fjerne brøl på den anden side, tværs over de flygende sandmiler. (Holger Drachmann: Sømandshistorier).

I den strøm af kunstnere, der i de efterfølgende år kom til Skagen, var Drachmann én af dem, der kom tættest på den lokale fiskerbefolkning. Nok rystede man på hovedet af de sære malere, deres manerer og deres fester, men hos Drachmann fandt man en oprigtig interesse for søens folk og deres levevilkår.

Da man nægtede redningsmanden Lars Kruse hans velfortjente Dannebrogstegn fór Drachmann i blækhuset og leverede i 1879 det indignerede skrift Lars Kruse - en skildring fra virkelighedens og sandets regioner. Lars Kruse fik sit hæderstegn.

Og da man i 1904 lagde grundstenen til byggeriet af havnen og inviterede politikere og embedsmænd til fest med lange gafler, hvem bød så fiskerne på punch og bal i haven ved sit hus? Drachmann.

I 1875 gik ægteskabet med Vilhelmine i stykker. Drachmann var kun knap 30 år gammel, men sindsbevægelserne og det urolige liv begyndte allerede at slide på helbredet. I 1876 slog han sig ned i München, hvor han kom en del sammen med den norske digter Henrik Ibsen (1828-1906). Fra München gik turen videre gennem Tyrol til Venedig, hvor en stor del af de berømte ungdomsdigte, der betegner hans litterære gennembrud, blev til.

Efter endnu en sygdomsperiode vendte han hjem til Danmark og indledte i Nordsjælland et stormfuldt forhold til hans ungdomselskede Polly Culmsee. Desværre var hun i mellemtiden blevet gift med propri-

etær Thalbitzer, men i de to--tre måneder Drachmann og hendes forhold varede, skrev han en mængde digte, hvoraf flere hører til hans allersmukkeste. Polly blev svanger og fødte datteren Gerda, men udgangen på hele den håbløse affære blev såmænd, at Drachmann giftede sig med Pollys søster Emmy. På trods af alle disse personlige komplikationer digtede Drachmann flittigt og året 1877 blev et af de mest frugtbare i hans litterære produktion. Tannhäuser,

Ungt blod, Derovre fra grænsen og den dejlige digtsamling Sange ved havet udkom dette år og placerede ham ubestridt som Danmarks største lyriske digter.

I 1880'erne startede hans produktion af dramatiske værker, delvist som et forsøg på at skaffe sig yderligere indtægter. Børneflokkens voksede og Drachmanns finansielle overblik var begrænset. Stykker som Puppe og sommerfugl og Strandby folk vandt ingen yndest, og samtidig blev Drachmann isoleret i det litterære miljø efter en længerevarende fejde med brødrene Edvard og Georg Brandes.

Takket være en håndsrækning fra hans forlægger, Fr. Hegel, kunne Drachmann med familien drage på et udlandsophold og komme lidt på afstand af problemerne. Turen gik til Italien, hvor han skrev den eklatante fiasko Lykken i Arenzano, men også eventyrkomedien Der var engang, der med Lange-Müllers musik gjorde umådelig lykke, da den opførtes første gang i 1887.

Samme år mødte han Amanda Nilsson - "Edith". Hans bekendtskab med cabaretsangerinden og det efterfølgende opbrud fra Emmy og børnene kastede ham ud i nye, voldsomme sindsbevægelser. Drachmann var boheme på en tid, hvor det kostede noget at være det. Han betalte prisen.

Men samtidig tog hans digteriske produktion et vældigt opsving, og indflydelsen fra Edith spores tydeligt i romanen Med den brede pensel og den fortræffelige digtsamling Sangenes bog. I 1890 udgav han nøgleromanen Forskrevet, der gav nærgående portrætter af flere kendte samtidige.

Sammen med Edith bosatte han sig i Hamburg, pengeløs og sygdomsplaget. Han kom dog hyppigt til Danmark, mest for at blive rekreeret, og boede da ved Grenaa, på Fanø og i Skagen. Drachmanns 50-års fødselsdag fejrede han i stilhed i Hamburg, men Det Kon-

gelige Teater gav en festforestilling og hele pressen hyl- dede ham som den største af landets dalevende digtere. Drachmann kom atter ind i en produktiv periode. I 1897 blev han gode venner med den unge, norske ca- baretsangerinde Bokken Lasson - og forholdet til Edith gik i stykker. En ny krise ramte den gamle digter, og han rejste nu hvileløst rundt, boede snart i København, snart i Nordsjælland, en stor del af sommeren i Norge og i Skagen. Til sidst kunne hans rørlige ejendele rum- mes i 2 små håndkufferter, og med disse rejste han i slutningen af september 1898 med Bokken Lasson til Amerika. På kajen i New York blev han modtaget af bl.a. Bokkens søster, Soffi Drewsen, som skulle blive hans sidste kone. I Amerika arbejdede han eksalteret på bogen om Edith, Den hellige ild, og på flere dra- matiske værker: Gurre, Det grønne håb og Hallfred Vandraadeskjald. Den oplæsningstourné, som skulle have skaffet ham indtægter under Amerikaopholdet, blev ikke til noget, og hans breve til forlæggeren om økonomiske tilskud blev mere og mere fortvivlede.

Atter hjemvendt gik han ufortrødent i gang med nye, højtflyvende planer. Han drog rundt til Europas ho- vedstæder og forhandlede med oversættere og tea- terdirektører. Overalt gjorde han lykke og blev fejret - men der kom ikke rigtig noget ud af de store armbe- vægelser.

I 1902 købte han bager Høms hus tæt ved Plantagen i Skagen. Bindingsværkshuset stammer fra 1828, hvor det blev opført af Laurits Høm, som var skolelærer ved den nærliggende Vesterby Skole.

Drachmann ombyggede det til et kunstnerhjem med atelier og kaldte huset "Pax". I atelieret kastede han sig med fornyet iver over malerkunsten. Siden midten af 1870'erne havde han ikke udstillet olie billeder, men han var aldrig på rejse uden sin skitsebog, og på trods af hans store litterære produktion slap han aldrig helt maleriet.

I 1903 giftede Drachmann sig på Skagen Rådhus med Soffi Drewsen, og dermed gik den aldrende, nerve-svage digter ind til en ny prøve. De sidste år havde han hyppigt ophold på kuranstalter i ind- og udland. Nerverne svigtede og andre gebrækkeligheder stødte

til. Arbejdsomt koncentreret han sig om skuespillet Hr. Oluf han rider - der fik sin første opførelse ved digterens 60 års fødselsdag i efteråret 1906. Stykket blev en fiasko, og selv om der var gjort store anstalter for at gøre dagen festlig, fik den et tragisk skær over sig. Drachmann drog fra København til Stockholm, hvor der også var arrangeret store festligheder til hans ære.

Sygdom og skuffelser prægede Drachmanns sidste tid. Han døde i Hornbæk den 14. januar 1908 og blev senere begravet i klitterne på Grenen. Soffi Drachmann solgte huset i 1910 til "Komiteen for Drachmanns Hus paa Skagen". I juni 1911 blev huset åbnet for publikum. Næsten alt inventar, oliemalerier og skitser stammer fra Holger Drachmanns tid i huset.

Personkreds

Anders Georg Drachmann (1810-1892), læge. Holger Drachmanns far. Gift i 1844 med Vilhelmine Marie Stæhr (1820-1857). Børn: Erna Drachmann (1845-1922), gift med forfatter og skolemand N. Juel-Hansen (1841-1905). Holger Henrik Herholdt Drachmann (1846-1908). Mimi Drachmann (1849-1940), gift med arkæolog Vilhelm Boye (1837-1896). Johane Vilhelmine Drachmann (1851-1915), gift med pastor Johan Friis. Harriet Augusta Drachmann (1854-1858).

A. G. Drachmann blev gift 2. gang i 1859 med Clara Josephine Sørensen (1836-1895). Børn: Anders Bjørn Drachmann (1860-1935), filolog. Harriet Vilhelmine Drachmann (1861-1945), gift med ingeniør Poul Bentzon. Martha Drachmann (1866-1912), gift med professor dr. jur. Viggo Bentzon (1861-1937).

Holger Drachmann blev gift i 1871 med Vilhelmine Charlotte Erichsen (1852-1935). Sammen fik de datteren Eva

Drachmann (1874-1954), forfatterinde, gift med juristen Holger Federspiel. Holger og Vilhelmine blev skilt i 1878. I 1877 fødte Polly Culmsee, gift med proprietær Charles Thalbitzer, datteren Gerda, som Drachmann var far til, og som han adopterede umiddelbart før ægteskabet med Pollys søster Emmy Culmsee (1854-1928). Emmy var datter af papirfabrikant Frederik Leopold Culmsee (1811-1895). Brylluppet fandt sted i 1879. Sammen fik de børnene: Jens Drachmann (1880-1929), maler. Svend Drachmann (1881-1887), døde af skarlagensfeber. Lisbeth Drachmann (1884-1969). Povl Drachmann (1887-1941), forfatter og politiker.

I 1903 fik Drachmann sin formelle skilsmisse fra Emmy og giftede sig med Sofie Lassen (1873-1917) på Skagen Rådhus. Soffi - som hun blev kaldt - var gift med ingeniør Paul Drewsen (1866-1907), da hun mødte Drachmann. Hun var datter af regeringsadvokat Christian Otto Carl Lassen (1830-1893). Hendes søstre Oda

(1860-1935) og Alexandra f.1862 blev gift med henholdsvis Chr. Krohg (1852-1925) og Frits Thaulow (1847-1906). En tredje søster, Bokken (1871-1970), gjorde også på et tidspunkt Drachmann sin opvartning.

Imellem de to sidste giftermål havde Drachmann i 1887 stiftet bekendtskab med varietesangerinden Amanda Nilsson (1866-1953), som han kaldte Edith. I 1901 traf han for første gang den unge pige Ingeborg Andersen (Skagens Rose) (1886-1969), som senere blev gift med forfatteren Poul Østergaard (1882-1914).

Historiske begivenheder

- 1846 Holger Drachmann født
- 1847 Carlsberg begynder at brygge øl.
Edvard Brandes født.
- 1848 Christian VIII dør, og Frederik VII (1808-1863) udråbes til konge.
Karl Marx udgiver Det kommunistiske Manifest.
- 1849 Grundloven underskrives og træder i kraft.
Almindelig værnepligt indføres.
- 1853 Koleraepidemi i København.
Ludwig Tieck død.
- 1855 Søren Kierkegaard død.
- 1859 Charles Darwin udgiver The Origin of Species.
John Stuart Mill udgiver On Liberty.
- 1860 Schopenhauer død i Frankfurt am Main.
- 1861 Den amerikanske borgerkrig bryder ud.
- 1863 Christian IX (1818-1906) udråbes til konge.
- 1864 Dansk nederlag ved Dybbøl til Preussen/Østrig.
- 1867 Alfred Nobel opfinder dynamit.
Karl Marx skriver Das Kapital.
- 1869 Suez-kanalen færdigbygget.
Martin Andersen Nexø født.
- 1871 Ægteskab med Vilhelmine Erichsen (skilsmisse 1878).
Englandsrejse.
- 1872 Drachmann: Digte.
Frederik Christian Sibbern død.
- 1875 Drachmann: Dæmpede Melodier.
Kvinder får adgang til universitetet.

- 1876 Alexander Graham Bell opfinder telefonen.
- 1877 Drachmann: Sange ved Havet - Venezia.
Drachmann: Tannhäuser.
Drachmann: Derovre fra Grænsen.
- 1879 Drachmann: Ranker og Roser.
Drachmann: Ungdom i Digt og Sang.
Ægteskab med Emmy Culmsee (skilsmisse 1903).
- 1880 Den østrigske forfatter Robert Musil født. (død 1942)
- 1881 Drachmann: Gamle Guder og nye.
- 1882 Danmarks første telefoncentral med 22 abonnenter.
- 1883 Brud med Georg Brandes og „gennembruddets“ mænd.
- 1884 Drachmann: Dybe Streng.
Christiansborg brænder.
Dagbladet Politiken udkommer første gang.
- 1885 Drachmann: Af Der var engang.
- 1887 Ridder af Dannebrog. Møder Amanda Nilsson („Edith“).
- 1889 Drachmann: Sangenes Bog.
- 1890 Drachmann: Forskrevet.
Johanne Luise Heiberg død.
- 1891 Reelt samliv med „Edith“ begynder, ophørt 1897.
- 1892 Drachmann: Unge Viser.
Officiel forsoning med Georg Brandes og „gennembruddets“ mænd.
- 1893 Tom Kristensen født.
- 1898 Kaj Munk født.
- 1899 Drachmann: Den hellige Ild.
- 1901 Drachmann: Broget Løv.

Systemskiftet. Venstre overtager magten i Danmark efter at have været i flertal i folketinget siden 1872.

Engelske Dronning Victoria dør - Edward VII krones.

Per Lange født.

1903 Ægteskab med Sophie Lasson.

Danmarks første biograf åbner i København.

Brødrene Wrights første flyvning.

1905 Einsteins første relativitetsteori.

1906 Ellehammer flyver.

Frederik VIII (1843-1912) udråbes til konge.

Nordisk Film grundlægges.

1908 Holger Drachmann død

